

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่อง บทบาทของญี่ปุ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในลาว ระหว่างปี ค.ศ. 1955 – 2009 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่นที่มีต่อลาว ระหว่างปี ค.ศ. 1955 – 2009 และศึกษา บทบาทของญี่ปุ่นที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในลาว ระหว่างปี ค.ศ. 1955 – 2009 ผ่านการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) ของญี่ปุ่น โดยใช้กรอบแนวคิดรัฐที่ปรับตัวแบบเสรีนิยม (Liberal Adaptive State) เนื่องจากในปัจจุบันญี่ปุ่นเป็นรัฐที่สามารถปรับตัวได้ดีด้วยนโยบายที่เป็นเสรีนิยมมากขึ้น กล่าวคือ แนวคิดเสรีนิยมได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่น เพื่อส่งเสริมประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ

ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นและลาวมีทั้งในรูปแบบพหุภาคีและทวิภาคีที่สำคัญ กรณีสรูปแบบพหุภาคี คือ ความร่วมมือในกรอบขององค์การเพื่อการพัฒนาขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติและประเทศญี่ปุ่นในอินโดจีนที่สมบูรณ์แบบ (UNDP-Japan's Comprehensive Development and Indochina) ซึ่งเป็นความร่วมมือกับประเทศไทย และหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติต่างๆ ที่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้อยู่แล้ว เช่น UNDP ESCAP และ ADB และความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นและลาวภายใต้กรอบความร่วมมือ Mekong-Japan ผ่านการให้ความช่วยเหลือของญี่ปุ่น ใน 4 ประเทศลุ่มน้ำโขง คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV) และความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นและลาวในรูปแบบทวิภาคี ปรากฏในแถลงการณ์ร่วม “หุ้นส่วนที่ครอบคลุมและเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่มิตรภาพและความมั่งคั่งในภูมิภาค” (Strengthening Comprehensive Partnership toward Enduring Friendship and Regional Prosperity) ซึ่งญี่ปุ่นและลาวต่างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตลอดมา

นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้ พบว่า ญี่ปุ่นมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจลาว โดยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบทวิภาคี ด้วยการให้ ODA แก่ลาวอยู่ในลำดับสูงสุดมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของเงินให้เปล่า เงินกู้ และความช่วยเหลือทางเทคนิค โดยโครงการที่ญี่ปุ่นให้การสนับสนุนอยู่ใน 3 ประเด็นหลัก คือ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการลงทุนในโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ และรัฐบาลญี่ปุ่นได้ร่วมมือกับ NGOs ของญี่ปุ่นเพื่อทำกิจกรรมในชุมชนท้องถิ่นของลาวร่วมกันบนพื้นฐานของทัศนคติความมั่นคงมนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิผลจากการให้ ODA ดังนั้น จะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นเป็นรัฐที่สามารถปรับตัวได้ดีด้วยแนวนโยบายที่เป็นเสรีนิยมมากขึ้น กล่าวคือ แนวคิดเสรีนิยมได้กลายเป็นเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่น เพื่อส่งเสริมความมั่นคงมนุษย์และความร่วมมือระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม การที่ญี่ปุ่นให้ ODA เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของลาวนั้น มิใช่เพียงลาวที่ได้รับประโยชน์ เพราะหากพิจารณามูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างญี่ปุ่นและลาวแล้วพบว่า ญี่ปุ่นได้ดุลการค้าจากลาวและมีแนวโน้มมูลค่าการลงทุนในลาวที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายช่วยเหลือต่างประเทศของญี่ปุ่นนั้นอยู่บนฐานคิดผลประโยชน์แห่งชาติภายใต้กรอบแนวคิดเสรีนิยมด้วยเช่นกัน